

Norges Miljøvernforbund (NMF)
Postboks 593
5806 BERGEN
www.nmf.no
nmf@nmf.no
ruben@nmf.no
trygve@nmf.no

Bergen, 25.01.2021

Landbruks- og matdepartementet

Vedrørende Høring: Forslag om endring av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven)

Norges Miljøvernforbund (NMF) viser til "Høring: Forslag om endring av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven)" der saksdokumentene kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-om-endring-av-lov-19-juni-2009-nr.-97-om-dyrevelferd-dyrevelferdsloven/id2815209/>

Høringsfristen er 15.02.2021.

Høringsdokumentene er journalført i Landbruks- og matdepartementet sitt saksnr.

2020/1405, som vises i Einnsyn her:

<https://einnsyn.no/saksmappe?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Fnoark4%2FSaksmappe--972417874--1405--2020>

Innhold

1.0.	Endring av § 25	2
1.1.	Oppdrettsfisk:	2
1.2.	Ønske om offentliggjøring av stambøker	4
1.3.	Ønske om at helse og lynne skal beskrives i rasestandarder	5
1.4.	Ønske om at avlsorganisasjoner og raseklubber skal pålegges å beskrive rasetypiske helseproblemer eller adferdsproblemer på sine nettsider	5
2.0.	Endring av § 32	6
2.1.	Mattilsynet tar ikke tak i ulovlig anlagt piggtråd	6
2.2.	Mattilsynet tar ikke tak i dårlig dyrevelferd i norske oppdrettsmerder.	6
2.3.	Mattilsynet tar ikke tak i dyretragedien omkring rensefisk som benyttes i oppdrettsindustrien	7
3.0.	Endring av § 36	8

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

1.0. Endring av § 25

Norges Miljøvernforbund (NMF) er positive til at også avlsorganisasjoner og raseklubber skal bli omfattet av bestemmelsen og at disse kan pålegges plikter for å ivareta formålet med bestemmelsen. NMF er enig i at dette også presiseres i forskrift, og at forskrifter kan omfatte avlsvirksomhet i sin helhet.

1.1. Oppdrettsfisk:

NMF protesterer mot at det er foreslått at fiskeoppdrett ikke skal omfattes av regelverket om sunn og frisk avl. Det bør være en selvfølge at alle dyr som omfattes av dyrevelferdsloven har et vern mot skadelig avl i denne paragrafen

Fra høringsdokumentet siteres:

«Denne endringen er ikke relevant for fiskeoppdrettsnæringen da det ikke er private klubber eller avlsorganisasjoner som legger premisser for gjennomføring av avl.»

Slik situasjonen er i dag, så er det svært mye oppdrettsfisk som rømmer, og deretter blander seg med villfisk. Flere av våre lakseelver er i ferd med å ødelegges grunnet stor negativ påvirkning av oppdrettsfisk. Som eksempel nevnes gentester utført av NIVA som viste at Laksebestanden i elva Tista i Halden hadde så mye som 70% av fisken innslag med gener fra oppdrettslaks. Dette viser at rømlingene sprer seg over store områder da nærmeste oppdrettsanlegg ligger vest for Lillesand på Sørlandet.

Kilde: NRK Østfold -Nyheter Dette er en katastrofe for laksen.

<https://www.nrk.no/osloogviken/-dette-er-katastrofe-for-laksen-1.12126083>

Oppdrettslaksens gener er annerledes enn de ville Nord Atlantiske laksestammens gener. Gjennom rømning forurenses derved villaksen alvorlig gjennom genspredningen dette forårsaker. De ville laksestammene er genetisk programmert til å kunne overleve i sitt naturlige miljø og finne tilbake til sin egen elv – oppdrettslaksen er kun designet for å vokse raskest mulig innenfor merdene hvor de også medisineres. Imidlertid gyter begge og genetisk sammenblanding blir dermed et faktum. I kombinasjon med smitte av sykdom og parasitter er rømning av oppdrettsfisk en av de største truslene for de ville bestandene. Fiskeoppdrettere kan ha kommersiell interesse i å la syk fisk rømme. Havforskningsinstituttet har estimert at det rømmer mellom 1 og 2 millioner oppdrettslaks og laksesmolt fra fiskeoppdrettsanlegg hvert år.

Torsk med genetisk skade kalt "pappegøyenebb".

Kilde:

Side 31 i NMF sin rapport "Miljøfakta om norsk lakseoppdrett 2019", som kan lastes ned her:

<https://www.nmf.no/media/rapporter/>

Eksempler på skadelig avl av akvariefisk som NMF gjerne ser at blir forbudt:

En del flere fotografier av misdannelser på oppdrettsfisk vises på følgende nettside:
<https://nofima.no/wp-content/uploads/2018/09/FISHWELL-poster-hi-res-FINAL.pdf>

1.2. Ønske om offentliggjøring av stambøker

NMF har kjennskap til at det på en del rasedyr i Norge ikke er særlig mange individer innenfor hver enkelt rase. Ofte er det ikke mer enn 1 – 5 oppdrettere i Norge innen hver enkelt rase. Når de beste dyrene innenfor hver enkelt rase i tillegg premieres, så er det ofte disse beste dyrene som det avles på. Konsekvensen av at det kun avles på de beste dyrene er at det oppstår innavl, enkelte oppdrettere liker bedre å kalle innavl for «linjeavl». At dyrene i en populasjon får avkom med sine egne slektninger, kan imidlertid få negative konsekvenser for avkommet. Ofte er eventuelle kjøpere av dyret heller ikke klar over at dyret som de har kjøpt er utsatt for innavl.

En del dyr, f.eks. kaniner, marsvin, katter og hunder får også veldig mange avkom i hvert enkelt kull. Når alle disse avkommene blir solgt til ulike dyreeiere, så mister de nye dyreeierne ofte oversikt over hvilke dyr i rasen som er i slekt med sitt eget dyr. Konsekvensen kan være at dyreeierne av uvitenhet avler på nært beslektede dyr.

NMF mener at dyrenes avlsindeks for lynne, helse, bruksegenskaper og eksteriør er av stor betydning for kjøper og bør inngå som en lovpålagt del ved kjøp og salg av rasedyr, i tillegg til informasjon om dyrets innavlsnivå og slektskapsverdi.

På grunnlag av dette ber NMF om at alle avlsorganisasjoner og raseklubber som fører stambøker over merkede dyr blir pålagt å offentliggjøre disse stambøkene på sine nettsider. Det er ønskelig at stambøkene offentliggjøres for hvert enkelt dyr, helt opp til dyrets oldeforeldre eller tippoldeforeldre. En slik offentliggjøring av stambøker med de ulike dyrenes microchip eller ørenumre, vil kunne bidra til at man reduserer graden av innavl i hver enkelt dyrerace. Gjennomskinnelighet, åpenhet og offentliggjøring er viktig både for oppdrettere, kjøpere, myndigheter, forbrukere og interesseorganisasjoner. Oppdrettere kan da gå inn i basen, og finne dyr som er lite beslektet med eget dyr. Kjøpere vil da kunne unngå å kjøpe dyr som har mye innavl, og der risikoen for sykdom er stor. Likens vil

miljøvernorganisasjoner og interesseorganisasjoner kunne undersøke om dyrevelferdsloven § 25 overholdes.

1.3. Ønske om at helse og lynne skal beskrives i rasestandarder

Hos mange avlsorganisasjoner og raseklubber er det i dag kun fokus på dyrenes vekt, rasepreg, kroppsform, pels og farge. Fokus på dyrenes helse, lynne bruksegenskaper og eksteriør er ofte fraværende i rasestandardene. Ettersom at det ofte ikke står skrevet noe i rasestandardene om rasetypiske helseproblemer eller adferdsproblemer, så kan folk lett bli lurt til å kjøpe en annen rase, enn hva de ville ha valgt om de hadde denne kunnskapen. Når folk først har skaffet seg et dyr, så er det også viktig at kunnskap om rasetypiske helseproblemer eller adferdsproblemer er lett tilgjengelig.

- For en barnefamilie vil det som et eksempel ikke nødvendigvis være optimalt å skaffe seg en hunderase som ofte viser nervøsitet.
- Om en spesiell hunderase har behov for mye mosjon, så bør dette beskrives i standarden.
- Om det er rasetypisk at en hunderase kan få pusteproblemer, så bør dette beskrives under helseproblemer i standarden.
- Dyr som får korrigerende kirurgi, bør kastreres, helst under prosedyren.
- Om det får helsemessige konsekvenser for dyrene dersom man parrer 2 like individer, så bør dette nevnes i standarden. Her nevnes schecke-kaniner som et eksempel. Hvitschecker er en kanin som har dobbelt scheckegen. Når man parrer 2 schecketegnede foreldre, vil man da få ca 25 % helfargede unger i grunnfargen som foreldrene bærer, ca 50 % som er utstillingstegnede samt ca 25 % som blir hvitschecker, sistnevnte mangler mye av tegningene. Hvitscheckene får vanligvis dårligere immunforsvar, og får veldig lett tarmproblemer. De fleste hvitschecker vokser ikke opp, men dør mellom 5 uker og 1 år. Etter NMF sin oppfatning bør det skrives inn som en advarsel i Nordisk Kaninstandard at hvitschecker kan oppstå om man parrer 2 schecketegnede foreldre, og at man da høyst sannsynlig vil avle frem kaninunger med sykdom. Avl på individer med recessivt sykdomsfremkallende egenskaper, der det antas at 25% av avkommene arver dobbelt opp med slikt sykdomsfremkallende gen blir syke bør forbys.

På grunnlag av dette ber NMF om at alle avlsorganisasjoner og raseklubber som har utarbeidet rasestandarder, om at disse blir pålagt for hver enkelt dyrerase å skrive noen ord nederst i rasestandarden om rasetypiske helseproblemer eller adferdsproblemer som folk må være oppmerksomme på.

1.4. Ønske om at avlsorganisasjoner og raseklubber skal pålegges å beskrive rasetypiske helseproblemer eller adferdsproblemer på sine nettsider.

Mange norske avlsorganisasjoner og raseklubber har i dag nettsider som viser fotografier og korte beskrivelser av de ulike rasene. Dessverre så er det i disse beskrivelsene lite fokus på dyrenes helse og lynne.

På grunnlag av dette ber NMF om at alle avlsorganisasjoner og raseklubber som har rasebeskrivelser på sine nettsider, om at disse blir pålagt for hver enkelt dyrerase å skrive noen ord for hver enkelt rase om rasetypiske helseproblemer eller adferdsproblemer som folk må være oppmerksomme på.

Eksempel på en amerikansk nettside der det står beskrivelser av rasetyperiske helseproblemer eller adferdsproblemer på ulike typer dyr finnes her:

<https://www.petguide.com/>

En lignende oversikt med mulige helseproblemer og adferdsproblemer bør også norske avlsorganisasjoner og raseklubber bli pålagt å lage dersom de skal publisere beskrivelser av ulike dyreraser.

2.0. Endring av § 32

NMF er enig i endring av paragrafen, slik at bestemmelsen omfatter alle personer som er ansvarlige for et pålegg etter dyrevelferdsloven. Det er positivt at departementet tar tak i problemet, og gjør det mulig å kreve penger av grunneier for opprydding av for eksempel piggråd. Det er på tide at slike pålegg blir gjort, og at all piggråd fjernes fra naturen.

2.1. Mattilsynet tar ikke tak i ulovlig anlagt piggråd

NMF gjør imidlertid oppmerksom på at vi er svært misfornøyde med at Mattilsynet ikke tar tak i våre gjentatte varsler om piggrådsgjerder i naturen. Mattilsynet virker til å vegre seg for å ta kontakt med grunneiere som har satt opp nye piggrådsgjerder i naturen. Ett tilsynelatende ulovlig piggrådsgjerde som NMF har varslet fra til Mattilsynet om gjentatte ganger over flere år, er merket av på følgende kartlenke:

<https://www.kommunekart.com/?urlid=2b3b4057-c446-4f53-8fd3-5b8b1cdfb37c>

Det virker på NMF som at det aktuelle piggrådsgjerdet er satt opp for å hindre ferdsel ned til den flotte badestranda. Dessverre så er det også mye hjort og rådyr i området som kan skade seg på det aktuelle piggrådsgjerdet. Om noen som har innflytelse over Mattilsynet leser dette høringssvaret, så ber NMF om at Mattilsynet tar tak i saken, og sørger for at det aktuelle piggrådsgjerdet blir fjernet.

2.2. Mattilsynet tar ikke tak i dårlig dyrevelferd i norske oppdrettsmerder.

NMF har inntrykk av at Mattilsynet heller ikke bryr seg nevneverdig om dyrevelferden i norske oppdrettsanlegg. Dersom Mattilsynet hadde brydd seg om dyrevelferden til oppdrettsfisk, så hadde de tatt tak i de graverende forholdene i norske oppdrettsanlegg. For å underbygge NMF sitt inntrykk av dette, så siteres følgende fra side 89 i NMF sin rapport "Miljøfakta om norsk lakseoppdrett 2019", sitat:

«Norsk laks har flere og mer alvorlige sykdommer og parasitter enn noe annet husdyrhold her i landet. Grådige oppdrettere bryter loven og utsetter fisken for store påkjenninger når alt for mange fisk blir trent sammen i merdene.

Fisk uten finner og med åpne sår er endel av oppdrettshistorien folk ikke får høre om. Ønske om stadig større profitt går foran hensynet til fiskens helse, levevilkår og naturlige behov. Ingen annen norsk næring driver et mer lovløst og kritikkverdig dyrehold enn oppdrettsnæringen.

Mellom 10 og 20 prosent av fisken dør på veien fra utsetting til slakteriet på grunn av uholdbare leveforhold og stor utbredelse av sykdommer, skader og misdannelser. I hele 2015 døde 45 millioner laks i merdene, viser tall som er innrapportert til Fiskeridirektoratet. Det var det til da høyeste tallet noensinne. Allerede året etter øker denne dystre rekorden til 53 millioner. I løpet av 2016 ble 53 millioner oppdrettslaks og 3,8 millioner regnbueørret registrert som dødfisk i anleggene. I et gjennomsnittsdøgn dør det altså over 155 000

oppdrettsfisk langs kysten. For regnbueørret var svinnnet på hele 24% i 2016 ifølge Fiskehelse rapporten til Veterinærinstituttet. (6.1) Det samlede svinnnet i næringen har vært på 20 prosent de siste årene, ifølge beregninger fra Kontali. Dette inkluderer både dødfisk, rømming, fisk som er destruert, utkast ved slakteri eller transport, fisk som er tatt av rovfisk/rovdyr og registrert svinn.»*

Kilde:

Side 89 i NMF sin rapport "Miljøfakta om norsk lakseoppdrett 2019", som kan lastes ned her: <https://www.nmf.no/media/rapporter/>

2.3. Mattilsynet tar ikke tak i dyretragedien omkring rensefisk som benyttes i oppdrettsindustrien

Følgende siteres fra artikkel på NMF sine nettsider som omhandler rensefisk brukt som lusespisere i oppdrettsindustrien:

«Over 50 Millioner rensefisk døde i norske oppdrettsmerder i 2019, og bruken er stigende.

Rensefisk er fisk som i et vanlig livsløp lever i opp til 25 år i det fri. I oppdrettsindustriens tjeneste dør 100 % i løpet av en produksjon syklus på 18 mnd. De aller fleste dør av sykdommer og stress. Og de som overlever frem til slakt, blir slaktet ut sammen med laksen for å unngå spredning av eventuelle sykdommer til det nye utsettet av smolt i merdene.

NMF er på lik linje med RFD også meget bekymret for uttaket av vill rensefisk fra de forskjellige kystområdene i Norge hvor denne fisken har sin helt spesielle oppgave i økosystemet, og har hatt det gjennom millioner av år. Rensefisk eller leppefisk som er navnet på de forskjellige artene som rognkjeks, bergnebb, grønngylt, berggylt, gressgylt og rødnebb som alle blir brukt som rensefisk i oppdrettsanleggene er «havets støvsugere» og renser den andre villfisken for lus og parasitter.. Når denne fisken blir fisket opp i store mengder fra sitt naturlige leveområde for dø i oppdrettsindustriens tjeneste, får parasitter og lus fritt spillerom blant villfisken.

NMF har de seneste årene mottatt flere bilder av Lyr, Torsk og annen villfisk dekket av lus og parasitter. NMF mener dette helt klart har en sammenheng med storstilt uttak av leppefisk som selges for en meget god pris til oppdrettsindustrien. Økosystemet som har brukt millioner av år for å tilpasse seg, blir altså totalt forandret, og i ubalanse av dette fisket etter leppefisk.»

Kilde:

<https://www.nmf.no/2021/01/15/reusefisk-i-oppdrett-er-en-dyretagedie-uten-sidestykke/>

Etttersom at Mattilsynet tilsynelatende ikke tar tak i brudd på dyrevelferdsloven § 32, så ber NMF om at det blir vurdert å endre rutinene til Mattilsynet.

3.0. Endring av § 36

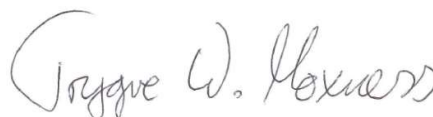
NMF kan ikke se noe problem med at paragrafen oppdateres til gjeldene personvernregelverk.

NMF presiserer at lagring av personopplysninger ikke må komme i veien for innsynsrett til opplysninger om miljø fiskevelferd og dyrevelferd. Det må være mulig å separere personopplysninger fra materielle opplysninger om hva som har skjedd med miljø, fisk og dyr, slik at innsyn om miljø, fisk og dyr kan gis. Dette er svært viktig for organisasjoners adgang til å følge opp anmeldelser, bekymringsmeldinger etc. og derigjennom sikre både bedre miljøvern, fisk- og dyrevern og informasjonsretten til sivilsamfunnet.

Miljøvennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Ruben Oddekalv
Leder

Trygve W. Moxness
saksbehandler